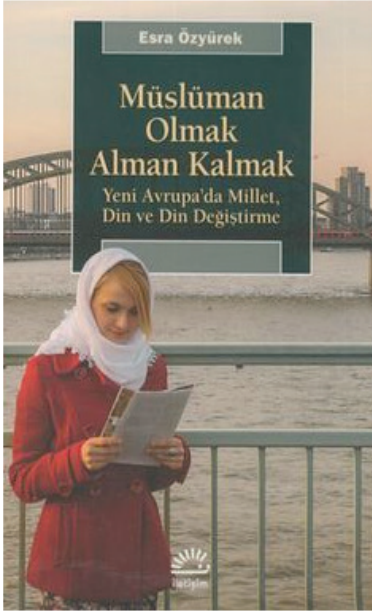

TANITIM VE DEĞERLENDİRME YAZILARI

MÜSLÜMAN OLMAK ALMAN KALMAK

Esra Özyürek, Müslüman Olmak Alman Kalmak; Yeni Avrupa'da Millet, Din ve Din Değişirme, Çev. İsmail Ilgar, İletişim Yayınları, İstanbul, 2015, 272 s. (ISBN: 978-975-05-1797-6)

Elif Büşra KOCALAN¹

Müslüman Olmak Alman Kalmak, İslamiyet'in yakın bir zamanlara kadar dışlanan bir din olduğu ve Müslümanlığın yalnızca göçmenler ile özdeşleştirildiği Almanya'da Müslüman olmanın başka bir boyutu daha olduğuna dikkat çekmekte ve Müslümanlığı seçmiş Almanları incelemektedir. Almanların Müslüman olma sebeplerinden ziyade, Müslüman olduktan sonraki kimlik mücadeleleri ve kendi toplumlarında yeni kimlikleri ile yer alma çabalarına değinilmektedir. Özyürek, Müslüman olmuş Almanların kendi toplumlarında hem Alman hem de Müslüman olarak kabul görme çabalarını, Afrikalı Amerikan sosyal bilimci Du Bois'in Amerika'da Siyahi olmak üzerine kullandığı

çifte bilinç kavramı üzerinden açıklamaktadır. Ona göre Müslüman Almanlar toplumda statüsü daha düşük bir dini tercih etmeleri sebebi ile, Siyahi Amerikalıların bir dönem içinde buldukları ikileme benzer bir durum içerisindeyler ve iki ayrı dünyada varlık mücadelesi verip "Alman dostlarından küfür yemeden [...] ve Ümmet tarafından dışlanmadan hem Alman olmaya hem de Müslüman olmaya çalışmaktadırlar" (Özyürek, 2015: 30)

Kitapta ele alınan başlıca üç konu vardır. İlki Müslüman olmuş Almanların İslam'a Alman görünümü kazandırma çabaları, ikincisi, göçmen Müslümanlar

¹ Arş. Gör., Hitit Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi, Felsefe ve Din Bilimleri, Din Sosyolojisi, e-posta: ebusrakocalan@hitit.edu.tr.

ile aralarındaki ilişki, ve üçüncüsü Almanya’da Selefilik ve Mühtedi Almanların Selefler ile ilişkisidir. Kitap üç buçuk yıllık bir saha çalışmasının ürünüdür, toplam altmış altı Müslüman Alman ile görüşmeler gerçekleştirilmiştir.

Müslüman Almanlar İslam’ı Avrupa tarihinde, özellikle de Alman Aydınlanmasında arayarak “aynı anda hem Müslüman hem de Alman kimliklerini rahatça kucaklayabilecekleri açık bir alan yaratmaya” (Özyürek, 2015: 67) çalışmaktadırlar. Almanya’daki ümmetin çoğunluğunu oluşturan göçmen Müslümanlara yakın hissetmeyen ve Almanlar tarafından saygı ve kabul görmediklerinden şikayetçi olan Müslüman Almanlar, derslerin, sohbetlerin ve toplantıların Almanca düzenlendiği ve kendilerini ait hissedebilecekleri Almanca konuşan Müslüman cemiyetleri kurmakta, Alman Aydınlanmasının Goethe ve Lessing gibi önde gelen isimlerinin dinsel hoşgörüyü öne süren ve İslam’a sempati besleyen görüşlerini etkinliklerinde sık sık dile getirmekte ve bir Alman İslamı’nın mümkün olduğunu savunmaktadırlar. Onlara göre İslam dini akılcı, mantıklı ve doğal bir dindir, bu nedenle Alman toplumunun değerleri ve Alman Aydınlanması geleneği ile uyum içerisindedir. İslam göçmen Müslümanların beraberlerinde Almanya’ya getirdikleri ve İslam’ın gibi yaşadıkları geleneklerinden kurtarılıp özüne döndürüldüğünde, Alman Aydınlanmasının temellerinin dayandığı rasyonalite ve hoşgörü gibi temel kavramların aslında İslam’ın da temel değerleri olduğu görülebilecektir. Özyürek, Alman Müslümanların göçmen Müslümanları İslam’ı yozlaştırmakla, aklın önüne kendi geleneklerini geçirmekle suçladıklarını ve İslam’ı göçmenlerden ziyade kendilerinin daha iyi yaşayabileceklerini ve yaşadıklarını savunduklarını belirtmektedir. Ayrıca, göçmen Müslümanların aksine Alman Müslümanlar haklarını talep etmekte, Alman toplumu tarafından tanınmayı istemektedirler.

Müslüman Almanların Müslümanlığı seçmelerinden ve yaşamlarını, kılık kıyafetlerini yeni seçtikleri dine göre şekillendirmelerinden itibaren göçmenler ile bir tutulup, göçmenlerin Alman toplumunda maruz kaldığı önyargı ve ayrımcılığın aynısına maruz kaldıklarını ifade etmektedir Özyürek. Bir anda yaşadıkları bu statü kaybı onlar için büyük rahatsızlık verici bir durumdur. Ancak bu durumun sebebini kendi toplumlarının hoşgörü eksikliği olarak değil, göçmen Müslümanların İslam’ı yanlış yaşama ve temsilleri olarak görmektedirler. “Dışlanmışlıkları ve yabancılaştırılmalarından göçmenleri sorumlu tutan” (Özyürek, 2015: 129) Alman Müslümanlara göre uzun yıllardır Almanya’da yaşamalarına rağmen Almancayı öğrenmeyi bile denemeyen, topluma entegre olmayı reddeden, hatalı İslami yaşayışları ile İslam’ı Almanlara kötü tanıtip Müslümanlara karşı önyargı oluşmasına sebep

olan göçmen Müslümanlar bu durumun asıl müsebbipleridirler. Bu nedenle Alman Müslümanlar göçmen Müslümanlar ile aralarına mesafe koymakta, onlar gibi konuşmayı giyinmeyerek aralarındaki farkı olabildiğince belli etmeye çalışmakta ve yaşadıkları bölgeleri bile göçmenlerin en az oldukları bölgelerden seçip komşu olarak gayrimüslim Almanları tercih etmektedirler.

Özyürek yeni Müslüman olmuş Almanlara Selefilik'in cazip geldiğini belirtmektedir. Bunun en önemli sebepleri olarak Selefilik'in gelenekleri reddetmelerini ve İslam'ı yorumlarken din ile kültür arasındaki bağı koparıp, temel iki kaynağı, Kur'an ile sünnetin esas kabul edip yalnızca bu ikisini dikkate almalarını göstermektedir. Selefilik'in bu özellikleri sayesinde, Müslüman Almanlar zaten eleştirdikleri bir durum olan göçmen Müslümanların gelenekleri ile İslam'ı karıştırmalarına karşı çıkabilecek bir temel bulabilmekte, geleneklerden arındırılmış saf bir İslam yaşama fırsatını elde ettiklerini düşünmektedirler. Ayrıca her türlü durumda Kur'an ve sünnetten kesin ve net cevaplar veren Selefilik'in tavırları İslam'ı yeni tercih etmiş ve öğrenecek bir sürü şey olduğunu fark etmiş Almanlar için kafa karışıklığını önleyici ve kolaylık sağlayıcı bir tutum gibi görünmektedir.

Özyürek, Alman Müslümanların kültürden bağımsız bir İslam'a inandıklarını, Alman değerleri ve Alman Aydınlanmasına uygun bir Müslümanlığı savunduklarını, hem Alman hem de Müslüman olmanın mümkün olduğunu düşündüklerini ifade etmektedir.

KAYNAKÇA

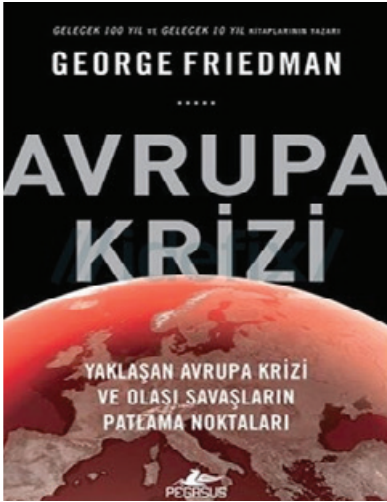
ÖZYÜREK, Esra. (2015), *Müslüman Olmak, Alman Kalmak – Yeni Avrupa'da Millet, Din ve Din Değişirme*, İletişim Yayınları, İstanbul, 1. Baskı.

AVRUPA’NIN GENETİĞİ: DOĞUŞU VE GELECEĞİ

George FRIEDMAN, *Avrupa Krizi* “Yaklaşan Avrupa Krizi ve Olası Savaşların Patlama Noktaları”, Çev. İrem SAĞLAMER, Pegasus Yayınları, İstanbul, 2015, 327 s. (ISBN: 978-605-343-721-5)

Burak YÜKSEL¹

1949 yılında Macaristan’da dünyaya gelen George Friedman dünyanın önde gelen özel istihbarat şirketi STRATFOR’ un kurucusu ve CEO’ sudur. *Gelecek Yüzyıl*, *Gelecek On Yıl*, *Savaşın Geleceği*, *Amerika’nın Gizli Savaşı ve Avrupa Krizi* olmak üzere çok satan beş kitabı da Türkçeye çevrilen yazar tanınmış bir öngörü uzmanıdır.

Friedman, Avrupa’nın kuruluş ve gelişim sürecini kendi hayat hikâyesi perspektifinden yola çıkarak üç soruya cevap aradığı eserini oluşturmuştur. Eserin oluşumunda ele alınan üç soru (Friedman, 2015:315);

“Avrupa siyasi, askeri, ekonomik ve düşünsel olarak küresel egemenliği nasıl elde etti?”; “1914-1945 arasında Avrupa’nın bu egemenliği boşa harcamasına neden olan kusuru neydi?”; “1945’i izleyen barış dönemi, geleceğin Avrupa’sının bir görüntüsü mü yoksa Avrupa, tarihsel geleneklerine mi dönecek?”

şeklinde ifade edilmiştir.

Öngörülerıyla Türkiye’de büyük dikkat çeken Friedman, geleceği öngörmede tarihten ders almanın önemine son eseri olan *Avrupa Krizi* dikkat çekmektedir. Tarihsel olarak Avrupa’nın varoluş sürecini yaşanan tarihsel olaylar ışığında değerlendirerek var olan dinamiklerin hareketlerini öngörmeye çalışarak bazı kırılma noktalarına dikkat çekmiştir.

Üç temel bölümden oluşan eserde “Avrupa İstisnacılığı” başlığını taşıyan

¹ Öğr. Gör., Düzce Üniversitesi, Kaynaşlı Meslek Yüksekokulu, Yönetim ve Organizasyon Bölümü, Lojistik Programı, e-posta: burakyuksel@duzce.edu.tr

birinci bölümde yazar kendi aile hikâyesinden yola çıkarak Avrupa da ki hayattan bahsedilmekte; ortak insanlık bilincinin doğuşu ve geliştirilmesi sırasında yaşanan zorlu süreçlerden tarihsel akış içerisinde bahsedilmektedir.

Eserin “31 Yıl” başlığını taşıyan ikinci bölümünde gelişen teknolojilerin yeni silahlar yaratma olanağı sunması ve sanayinin bu silahların seri üretimine olanak sağlaması sonucu savaşlarda yaşanan kayıpların katliam olarak ifadesi ile büyük imparatorlukların yıkıldığı ulus devletlerin doğuşu ve Avrupa’nın birliğinin tohumlarının atılışı anlatılmaktadır.

“Sıcak Bölgeler” başlığını taşıyan üçüncü bölümde ise Avrupa Birliği’ni oluşturan Maastricht Anlaşması’nın temellerinin atılışı, oluşumu; ulusal devletlerin doğuşu, sınırlarının oluşumunda yaşanan tarihsel olaylar ve yaşanan olayların barındığı dinamiklerin ilerleyen süreçlerde tekrar harekete geçebileceği çeşitli senaryolarla ortaya konmaktadır.

Sonuç bölümünde ise Avrupa’daki çatışma tarihinin sona ermekten uzak olduğu vurgulanmaktadır (Friedman, 2015:315). Avrupa’nın sorununun her şeye sahip olma arzusu olduğu belirtilmiştir.

Yazarın Türkiye ile öngörüsüne bakıldığında Türkiye’nin karmaşık bir konumda bulunduğu; büyük güç olacağı ancak şu anda sıkıntılı ve iç siyasi gerilimlerin yüksek olduğu; ekonomik gücü ve çevresindeki kargaşadan dolayı büyük bir güce dönüşeceği öngörülmektedir (Friedman, 2015:320). Yazarın Türkiye ile ilgili öngörülerini daha önceki eserindeki Türkiye’ nin 2040’ların ortalarında önemli bir bölgesel güç olacağı ve ilerleyen büyük güç olacağı öngörülerini desteklemektedir (Friedman, 2009:210-214). Ekonomist Mustafa Aysan da Friedman’ın eserine de değindiği köşe yazısında Türkiye’nin 2016’ya çetin koşullar altında girdiği ve iç sorunlarını çözüme kavuşturabilirse büyüme eğilimine girebileceğine değinmektedir (Aysan, 2016).

Sonuç olarak eser Avrupa’nın doğum sancılarını tarihsel etkileşimli bir tarihsel süreç içerisinde ele alışı ve geleceğine yönelik öngörülerıyla yaşanan olayları anlamlandırmak geleceğe yönelik çıkarımların yapılmasında başvuru niteliği taşıyan; siyasi tarih ve gelecek niteliği taşıyan bir eserdir.

KAYNAKÇA

AYSAN, Mustafa. (2016), “2016’ da Ekonomik Sorunlarımız II” (erişim adresi: <http://www.finansgundem.com/yazarlar/2016da-ekonomik-sorunlarimiz-ii-yazisi/466863>), (erişim tarihi: 17 Mart 2016).

FRIEDMAN, George. (2015), Avrupa Krizi, Pegasus Yayınları, İstanbul.

FRIEDMAN, George. (2009), Gelecek 100 Yıl, Pegasus Yayınları, İstanbul.